

Psykiske forstyrrelser i spæd- og småbarnealderen

Børne- og ungdomspsykiatrisk Selskab

Overlæge Anne Mette Skovgaard

Undersøgelse og behandling af psykiske helbredsproblemer hos 0-3-årige har tidligere været præget af begrænsninger med hensyn til valide undersøgelsesinstrumenter og diagnostik. Inden for de seneste ti år er der imidlertid udviklet undersøgelsesmetoder og diagnostiske instrumenter med gode psykometriske egenskaber, herunder Diagnostic Classification 0-3, som supplerer ICD 10 (og DSM IV) med nye diagnostiske kategorier, der tilgodeser de udviklingsafhængige manifestationer af psykiske forstyrrelser hos spæde og småbørn. I dag er der international konsensus om berettigelsen af blandt andet følgende diagnoser til 0-3-årige: psykiske udviklingsforstyrrelser (inkl. mental retardering, multisystemudviklingsforstyrrelser og autismlignende tilstande), emotionelle forstyrrelser (tilstande med depressivitet og/eller angst), neuro-regulatoriske forstyrrelser (herunder forstyrrelser af adfærdregulering), forstyrrelser af spisning og søvn samt relationsforstyrrelser (psykopatologiske forstyrrelser i forældre-barn-relationen) (Figur 1).

I psykiatrisk epidemiologisk forskning har man påvist genetiske og præ- og perinatale risikofaktorer for sygdomme som infantil autisme, *attention deficit hyperactivity disorder* (ADHD) og skizofreni, og der er fundet betydelig kontinuitet mellem psykiske vanskeligheder i barnealder, ungdomsår og voksenalder. Undersøgelser af uselektede fødselskohorter tyder endvidere på, at prædiktorer for psykisk sygdom i voksenalderen kan findes i førskolealderen. De første tre leveår har imidlertid hidtil været relativt sparsomt udforsket, og der er et

missing link i vores viden om, hvordan og hvornår psykopatologi viser sig og forløber hos børn under fire år [1].

I en dansk fødselskohorte, Copenhagen Child Cohort CCC 2000, undersøger man de epidemiologiske forhold ved psykiske helbredsproblemer prospektivt fra det første leveår. De første resultater viser, at børn helt ned til halvandetårsalderen kan frembyde manifesterede psykiatriske forstyrrelser med en hyppighed og diagnostisk fordeling, der svarer til fund fra undersøgelser af ældre børn. Kendte præ- og perinatale biologiske risikofaktorer for psykisk sygdom giver forøget risiko for neuropsykiatriske forstyrrelser allerede ved halvandet år, og prædiktorer kan findes i første leveår. Psykosociale risikofaktorer i familien og vanskeligheder i mor-barn-relationen er forbundet med stærkt øget risiko for emotionelle og adfærdsmæssige forstyrrelser, og relationsforstyrrelser ser ud til at være en afgørende medierende faktor. For de enkelte diagnostiske kategorier ser det ud til, at valide prædiktorer for autismespektrumtilstande, ADHD og spiseforstyrrelser kan findes allerede i de første seks levemåneder [2].

Konklusion

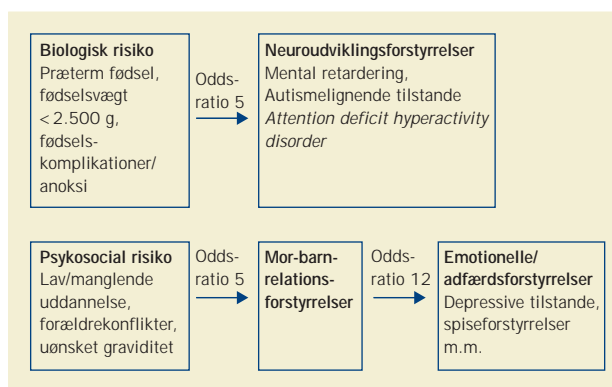
Den nuværende udvikling inden for det spæd- og småbarnspsykiatriske område har øget forudsætningerne for at finde og behandle psykiske vanskeligheder hos 0-3-årige børn. I den igangværende epidemiologiske forskning i Danmark bidrager man til at øge viden om psykiske sygdommes naturhistorie i den tidlige barnealder og beskriver konkrete områder for forebyggelse.

Korrespondance: Anne Mette Skovgaard, Børne- og ungdomspsykiatrisk Center, Glostrup Hospital, DK-2600 Glostrup. E-mail: ames@glostruphosp.kbhamt.dk

Interessekonflikter: Ingen angivet

Litteratur

- Rutter M, Kim-Cohen J, Maugham B. Continuities and discontinuities of psychopathology between childhood and adult life. *J Child Psychol Psychiatry* 2006;47:276-95.
- Skovgaard AM, Olsen EM, Houmann T et al. The prevalence of mental health problems in children 1 years of age. The Copenhagen Child Cohort CCC 2000. *J Child Psychol Psychiatry* 2007;48:62-70.

Figur 1. Risikomekanismer ved udvikling af psykiske forstyrrelser hos 0-3-årige børn.